

(0/38)

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

AQUEST NÚMERO 10 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA

NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ANTONI LÓPEZ, EDITOR

(Antiga casa I. López Bernagosi)

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20, BOTIGA BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA, pessetas 1'50.—EXTRANGER, 2'50.

Pensant en la qüestió del Marroch

—¡Qué 'n diria ara jo de cosas, si 'ls nostres quaranta diputats haguessin tingut temps de fer derogar la lley de Jurisdiccions!

LA SEMANA

PRIMER el Montevideo, al darrera el Buenos Aires, seguidament el Catalunya... Els grans vapors surten de Barcelona carregats de tropa y material de guerra y, ja fora de puntas, viran cap al sur. Van a Melilla.

Pero ¿es cert que a Melilla va a comensarshi una guerra de conquista, una guerra d'expansió territorial que farà extremir de goig, dintre de la tomba abont jén, a Isabel la Católica?

El Govern afirma que no.
—Res de guerres—ha dit en Maura.—Aquí no s' tracta d' altra cosa que d' assegurar el petit patrimoni que al Africa tenim. Hi ha que considerar que Melilla no es s'ols la plassa forta y 'l seu reduhit camp jurisdiccional: la seva influencia deu extends quelcom més enllà, y avuy, per diverses causes qual explicació seria molt llarga, convé que aquesta influencia s' fassi efectiva. ¿Com conseguirho? Situant en la nostra antiga possessió una forsa que ab la seva sola presencia imposi respecte a las tribus vehinas; tribus, com sab tothom, guerreras, indómitas y semi-bárbaras, pero que davant del més fort baixan guapament el cap y callan sumissas.

Segons aquestas declaracions, y otras no menos enscruadas, arribar al Africa las nostras tropas y quedar tot alló tranquil y pacificat será qüestió de moments.

Probablement—diuhen els optimistas—ni necessitat hi haurá de disparar un sol tiro. En quant els moros vejin aquells formidables desembarchs d' infanteria, artilleria y caballeria y s' enterin de que cada expedició ha dut tants y quants canóns y tantas y quantas ametralladoras, sentirán disminuir considerablement l' ardor de la seva sanch y pensarán que ab semblants vehins, millor que barallarshi, es preferible serhi amichs y vendre'ls gallinas y colocalshi algun anyell.

Certament, la suposició no es desagradable, pero ¿las venrem convertidas en realitats las rosadas ilusiones dels aludits optimistas? Més clar: ¿son tan bells augurs manifestació leal del seu pensament ó cants de sirena, destinats a adormir al poble, parant hábilment els peus a la protesta anti-guerrera que per tots indrets avansa resolta y decidida?

La incògnita, la terrible incògnita está en aquest punt.

Reclamém tots plegats que, com més aviat millor, desaparegui, y en tant la incògnita subsisteix, que 'l nostre unánim crit aixordi día y nit al Govern:

—¡No volém guerra!

PIF-PAF

Tot índica que Espanya està davant d'una aventura bèlica al Marroc. Els trets han petat ja i els soldats s'embarquen...

El govern, malgrat els trets i els embarcs, diu i repeteix que no's va a la guerra. Però'l govern no és lleal. Se va a ocupar militarment importants territoris marroquins. Això ha de costar molts diners i pot costar molta sang.

El govern podrà no anar a la guerra. Més s'hi pot trobar entremig. Qui fica les mans dintre un vesper, corre perill imminent de que les vespes el piquin.

Espanya, al Marroc, vol imitar a França. Es un hereu de casa pobre que vol fer lo mateix que un hereu de casa rica. És així com se porta una casa a la ruina.

EL PROBLEMA DEL MARROCH

La empresa de la difusión del espíritu español y la extensión de los medios políticos y económicos de España en Africa, es una empresa de carácter eminentemente civil, y por tanto ajena a todo espíritu de conquista, todo compromiso militar y todo interés religioso.

Paraulas de don Estel M. de Labra.

ELS darrers successos de Melilla han plantejat d' una manera ineludible 'l greu problema del Marroch. L' opinió, que 'l mirava ab deplorable indiferencia, comença ara a fixarshi. Pera que s' hi fixés ha calgut que petessin els trets y que 's fessin importants embarchs de tropas.

Nosaltres creyém que 'l problema del Marroch, en els seus aspectes diversos, té una gran importancia y que 'l actitut que ara s' adopti será trascendental.

CATALUNYA REPUBLICANA Una festa al 'Mundial Palace'

Una bella festa de germanor republicana, ben digna del anfitrió a qui anava dedicada, resultá 'l banquet celebrat dissapte, en honor del ilustre federal senyor Suñer Capdevila.

S' adheriren al acte, organiat pel partit federalista barceloní, las importants fraccions republicanas de 'l Unió y del Centre Nacionalista, las quals foren dignament representadas per distintas personalitats. La nota dominant en els discursos fou la franca y espontánea unanimidad de criteri en el sentit de encarrillar las forsas republicanas per la via de 'l autonomisme regional quina essencia tanca la doctrina federalista.

Las paraulas dels senyors Corominas, Salvatella, Roca, Calvet, Marial, Bofill, Bastardas, Sala, Tona y Vallés foren sovint corejadas ab viscas y aplaudiments.

Don Pere Corominas feu present de un artístich pergamí al senyor Suñer, document que la Comissió del Monument a ne 'n Pí y Margall li regala en penyora d' agrahiment, pels seus traballs y la seva propaganda a 'l Uruguay.

El coro Catalunya Nova va cantar molt bé, durant la festa, escullidas composicions de 'n Morera y altres autors. Y per haverhi de tot, fins hi va haver versos y sardanas.

Finalment, 'l ilustre Suñer va parlar ab emocionants y sentidas paraulas agrahint la festa y dihent al acabar: «Me n' entorno al Uruguay; pero me 'n vaig tranquil porque veig que deixo un partit republicá fort y unit, que donará bons fruyts a la llibertat y a la patria.»

Aixís siga.

Y lo pitjor que podria succehir al nostre poble es que se trobi davant d' aquest problema ab una absoluta ignorancia del mateix. Per aixó creyém que en las presents circunstancias lo primer que s' imposa

es ilustrar a 'l opinió, vulgarisant el coneixement d' aquest difícil y complex problema.

Es evident que 'l Marroch, com a nació independent, está a las sevas acaballas. Malgrat 'l acta d' Al-

FOLLETÓ N.º 8

Biblioteca Obrera

PARLANT DE GEOGRAFIA

(Continuació)

III

EL SOL

LA VIDA Y LA MORT.—EL TRABALL ES LLEY.— ELS 12 PLANETAS.

Parlém del Sol, del nostre Sol.

El Sol té llum propia, com todas las estrellas anomenadas fixas.

Es fixo, porque la seva rotació ó moviment, comparant la seva grandiositat ab la nostra petiteza, resulta invisible; però el Sol se mou, com tot se mou en 'l Univers, ja que 'l treball, el moviment, es lley eterna de vida universal. La mort mateixa, es vida transitoria de descomposició, pera compondre després, las materias mortas ó disgregadas, en vida de nova forma.

Déyam que 'l Sol se mou: dona continúas voltas sobre si mateix y cada volta solar representa 25 días y mitj humans.

Totas aquestas infinitas voltas, se dirigeixen cap a la llunya constelació denominada d' *Hércules*, arrastrant els dotze planetas, lo que fa que sembli qu' estigui inmóvil entre mitj d' ells.

El Sol sembla més petit que la Terra porque está 27 milions de lleguas apartat de nosaltres; així no 'ns té d' estranyar, que sigui:

111 vegadas superior a la Terra en lo que toca a diámetro, y

1.400.000 en lo que refereix a volúm.

Llumena y vivifica els dotze cossos planetaris següents, posats per ordre segons la seva proximitat al Sol:

MERCURI, qu' es poch visible tan per la seva petiteza com per estar casi bé sempre rodejat de la llum del Sol. El veyém a punta de día y a entrada de fosch.

VÉNUS, que s' ha fet interessant per la bellesa imponderable de la seva llum. Es bon xich més generosa que Mercuri: se deixa veure més y ofereix els mateixos aspectes de la lluna. (1)

LA TERRA, la nostra mare.

MART, que 's distingeix per son color ensangrenat.

JUNO, CERES, VESTA, ASTREA, PALAS, JÚPITER, que son mirats pels astrónoms com a fragments d' un gran planeta que va reventarse en 'l Espay.

SATURN, qu' es macilent, y, per fi, URÁN, que sent el més allunyat del Sol, es blavench.

(1) Está escrita en minúsculas per ser satélit de la Terra.

Mercuri, Venus, Terra, Mart, Júpiter y Saturn, ja foren coneguts y discutits pels primers homes.

El telescopi ha fet que coneguessim els demés:

Durant l' any 1781, Herschel va descobrir l' Urán.			
>	>	>	>
>	1801, Piazzi	>	Ceres.
>	1802, Olbers	>	Palas.
>	1804, Harding	>	Juno.
>	1807, Olbers	>	Vesta.
>	1845, Driessen	>	Astrea.

IV

LAS RELIGIONS YELLAS.—SISTEMA SOLAR.— SISTEMA SOCIAL.

Las religions dels Grecs y els Romans lo mateix que moltas altres, anteriors y també paganas, son d' origen astronómich.

Jesús y 'ls dotze apóstols: el Sol y els dotze planetas. Sempre ha estat així; fins la més moderna religió, diríam, s' ha valgut de mitologies, s' ha valgut del Univers no per aprendre a viure armónicament segons ens mana la naturalesa, nó; se 'n ha valgut pera embaucar als homes ab formas y idees, que, incapassa de crear, las ha copiadas barroherament de la Creació, per escarnir d' escarnis.

Cal donchs destruir aquestas llegendas mitològicas ab una llegendia científica, doctrina nova del món de demá.

El SOL es la Forsa d' un sistema.

MERCURI, el Comer, es un home práctic. Tan petit com astut, s' ha arrambat aprop del Sol. Mercuri, no 's deixa veure gayre, no pert el temps, pren el bany del Sol: neda en el mar de la forsa.

Moral:

¡Hem d' arrambarnos a la forsa, no hi ha més! Ser ajudats de la forsa, ¿vol dir potser tenir molta munyeca per donar un cop de puny?

No. Ser fort, consisteix en no perdre; qui no es venut es fort. La verdadera forsa consisteix, per tant, en ser prou astut per treure bon partit de tot.

Qui dona un cop de puny, per fort que sigui el cop, no guanya sempre; hi ha qui dona cops de puny y 's fa mal bé las mans inútilment.

Guanyar, vol dir da 'l cop quan es 'l hora, per obtenir 'l éxit que 's desitja. Cal, donchs, 'l inteligencia per guiar el cop.

L' Inteligencia y 'l Energía son la Forsa.

¿La forsa es el diner?

No. El diner pot conduhir a la forsa, però la forsa may ha estat el diner.

Hi ha home carregat d' or, qu' esguerra tot lo qu' emprén. Vol gosar, gosa d' un modo tan aixelabrat que pert la salut: volia gosar y pateix. Vol demostrar qu' es rich, llueix tan imprudentment que s' arruina: volia fer el rich y ha de fer el pobre.

Vensaquí, donchs, com obtenir la forsa, es sapiquerse enriquir moral y materialment.

Lo primer, s' obté, desarrullant 'l inteligencia sament.

Lo segón, s' obté, vivint d' un modo higiénich.

Y, ¿com lograr tot aixó?

Sent práctichs y astuts com Mercuri; arrambantnos al Sol de 'l energia, al Sol de 'l inteligencia, a la forsa.

Cal apartarnos del burgit, tancarons dintre nosaltres mateixos, no perdre 'l temps; estudiar.

Llegir todas las lletras de molts llibres, ¿es estudiar? Aprendre de memoria moltas lliçons, ¿es estudiar?

No. L' estudi, es treure 'l entrellat de tot lo que s' aprén. Es rumiar el per qué de tot quant s' estudia. En todas las Universitats, colejis y bibliotecas del món, hi ha moltíssims devoradors de llibres y son ben poch els que acaban sapiguient alguna cosa.

Com també hi ha moltíssima gent que no sab ni sisquera de lletra y sab una pila de cosas molt importants; y, es que 's tancan en sí mateixos y observan y endavinan, a copia de fixarshi, l' entrellat, el per qué, de las cosas. La vida, el món, 'l univers, es un gran llibre sempre obert, y cal mirar ben endintre de nosaltres, per trobar y sapiguer llegir las sevas lletras.

Y aquest gimnás de volguer comprendre tot quant veyém, sentim y toquém, ens fa sabis y enérgichs: forts.

Per adquirir aquesta fortaleza, la única, cal apartarnos del burgit; no badar; no perdre 'l temps; no ser uns roda-socas.

No deixarnos veure gayre, com Mercuri, creyém qu' es una gran ventatja!

Desperta més interés, Mercuri, entre 'ls astrónoms, posas més telescopis en moviment, Mercuri, que no pas tot altre planeta que 's deixi veure massa.

Y així mateix, si 'ns deixém veure massa, la gent s' embafa de tan véurens. Veyentnos poch, cada vegada qu' ens veurá, més cosas tindrán per dirnos, y, nosaltres, també més cosas haurém après y tindrem, per tant, molt més valor davant dels seus ulls. Dit ab una paraula, tindrem atracció. Dos que 's vegin cada hora se saludan ab la má, dos que 's vegin de tart en tart, per poch que s' estimin, s' abressan.

MART, es tan ferreny com antipático.

Té 'l color ensangrenat com las grapes y 'l devantal d' un carnicer.

Emperó, parlant seriament, ¿es veritat que sigui antipático?

No. Millor dit, crech que li passa lo mateix que a Venus: com ell es indispensable dins 'l equilibri del sistema, y 'l mateix qu' ell, exactament com ell, ens 'l han fet antipático.

Cal, donchs, estudiarlo forsa també.

D' ell, ens han dit qu' es el deu de la guerra.

¿La guerra es un equilibri?

Actualment, ho es, per tres motius.

1.º motiu: per obrirse pas els pobles sobrants d' energia, dintre dels pobles atrassats y ganduls.

2.º motiu: per ferse respectar els drets adquirits ó pretenduts; y

3.º motiu: per liquidar, millor dit, per desferse de tant en tant las nacions, segons certs economistas, del excés de població.

Y aquestas tres motius primordials, tan sangrents com egoistas, ¿son també un equilibri? Semblants barbaritats ¿son també armónicas?

Es 'l armónich equilibri del món vell actual?

Y dintre 'l nou equilibri ó Sistema social, ¿hem d' admetre a Mart?

Sí; porque aixís com Mart del Sistema solar, anantsen de corcoll, produhiria segurament, inevitablement, un cataclisme dins 'l equilibri planetari, aixís també Mart del Sistema social produhiria un trastorn dintre 'l equilibri humá.

Procuraré ferme entendre.

Tot lo que passa, no ho dupteu, té la seva rahó de succehir.

El fet d' existir 'l Exércit, descubreix certs defectes dintre 'l sistema humá.

Suprimint 'l Exércit no se suprimeix la necessitat d' existir 'l Exércit. Cal primer reparar els defectes. Aixís tenim que 'l Exércit es 'l efecte d' una causa.

Estudiém la causa y corregimla en els tres motius fonamentals de la seva existencia.

1.º.—Si els pobles fossin nómadas com els planetas y com tot el Sistema solar, no estarian els grans nuclis humans—ja no hi haurian nacions—sobrants d' energia, al propi temps que desapareixerian, d' un modo natural, inevitablement, els nuclis ó postrimeras nacions atrassadas y gandulas.

¿Qué aixó es poch menos que una bestiesa? ¿Qué 'l Progrés se 'n resentiria? ¿Qué 'l humanitat acabaria sent un garbuix de tribus de gitanois!...

¡Bah, la por de la burgesia; crits dels que están fincats; 'l amor a la gavia; la trista y ensopida y sangrenta rondalla de las fronteras!... Vetaquí lo qu' es aixó.

¿Per ventura el Comer cada día més universal; 'l Industria cada día més disseminada; la navegació, el ferro-carrilament cada día més ràpits y extensos, y, per últim, la conquesta del ayre no 'ns portan, no 'ns obligan a la vida nómada? ¿No es el Progrés, aixó?

Y els richs, els que están fincats, ¿per qué viatjan continuament?

¡Ah, que las parets, las propias parets de casa seva, y els carrers y els llochs de recreo y aristocráticos, de las ciutats nats, ó bé de las ciutats abont brillan, els cansan y els cauhen a sobre!...

Tinch casas: els llogaters que no 's moquin si pagan el lloguer; jo vaig a corre món. (1)

Soch jefe d' Estat, soch ministre: me 'n vaig a voleyo; els vassalls, els pobres, que no 's moquin, que fassin sempre 'l mateix camí, camí d' ensopiment, camí d' obediencia, camí de contribució. (1)

Si els pobles—parlo de pobles formats d' individus richs de seny y d' arduesa, no de masses insconscients com ases de feyna,—fossin nómadas, 'l humanitat de poch en poch esdevindria lliure de tota corrupció social; son moviment perpetu encare que lent, li allargaria la vida, fentla forta d' emocions, universal; la faria robusta, no fofa com la francesa y espanyola, comparantlas ab 'l inglesa y alemana que viatjan més; y aixó, de poch en poch, esborrant fronteras, esborraria las rasses, y esborrant las rasses, esdevindria 'l Home; nó 'l home blanch que té odi al negre, nó 'l home groch que té odi al blanch; sinó 'l Home reflexiu y robust, que vol dir armónich, equilibrat; com també cauria el vici tan en lleys com en costums, perquè la lley esdevindria concisa y única, perquè las costums s' enriquirian, continuament, ab lo millor de cada país, sense corrompre al no estancarse, tornantse generals y senzillas, com una sola virtut del Home: la de viure sanament.

(Acabaré)

ESPATÉCH

geciras, en la qual las potencias garantizan la soberanía del soldá y l' integritat del territori mogrebi, es lo cert que l' imperi del Marroch agonitza, ferit de mort pels designis ambiciosos de las naciones europeas y per l' estat intern de desorganización y d' anarquía en que viu. Fransa, que ja posseheix en el continent africá extensos territoris y que té l' veinatge de la seva frontera argelina, oranesa respecte al Marroch, ha posat els ulls en aquest decadent imperi, y desde uns quants anys ensá el va rosegant per diversos cantóns.

Está, donchs, próxima l' hora del repartiment del Mogreb. A las aspiracions de Fransa, fa quatre ó cinch anys que s' hi posaren dificultats per part d' Inglaterra y d' Alemanyia. La qüestió del estret de Gibraltar y las rivalitats comercials estigueren a punt de produir conflictes. Per la banda d' Inglaterra la cosa s' arregliá bonament, firmantse l' any 1904 un conveni franco-ingles, reconeixentse á Fransa drets especials al Marroch. Inglaterra ja hi anava bé ab que Fransa extengués pel Marroch las sevas possessions territorials; pero lo que no podia permetre es que 'ls francesos s' apoderessin de cap tros de terra ni de cap port de la banda africana del estret de Gibraltar, puig aixó seria un perill pera Inglaterra en cas d' enemistat ab Fransa. Alashoras fou quan se pensá ab Espanya, que té vellas possessions á la costa Nort del Marroch y qu' es considerada com á nació inofensiva. Y vingué un nou conveni ab Espanya, senyalantse com á Fransa, una zona d' influencia que s' extén entre l' riu Muluya, Tángér y la cordillera del petit Atlas, es á dir, la regió del Riff. Pero lo qu' en els tractats públics eran simples zones d' influencia, en els tractats secrets se convertiren en zones d' ocupació. Alemanyia intentá evitar aixó per medi de la conferencia d' Algeciras, sense haverho pogut lograr. De manera que lo que té fora respecte al Marroch es lo tractat entre Inglaterra, Fransa y Espanya, y no lo estatutit en la conferencia esmentada.

Son els tractats de referencia 'ls que 'ns duhen al Marroch. En las altas esferas espanyolas aquestes tractats han motivat la formació de plans d' acció militar que ara comensan á posarse en práctica.

Aquest es l' aspecte internacional de la qüestió. Del aspecte comercial ne parlarem el dissapte que vé ab la extensió que li pertoca.

FULMEN

El II Congrés Marià

QUESTS dies s'ha celebrat, a Palma, el II Congrés Marià de l'antiga corona d'Aragó. Un vapor fletat expressament portà a Mallorca els congressistes catalans, entre els que hi havia el famós Joan l'Escop, iniciador de la Lliga del Bon Mot, i

el Sr. Trías, catedràtic de Dret Internacional a l'Universitat de Barcelona. L'obertura del Congrés va fer-se a la Llotja, i fou presidida p'el capità general en representació del rei. Una processó aparatosa va recórrer els carrers de Palma, en veritable manifestació política (o millor dit, antipolítica). Va oferir-se premis als edificis més ben adornats en llao a Maria, i a les millors iluminacions. Per totes les cases del trajecte, varen rebre paperines de color amb inscripcions pietoses, pera cobrir d'aquesta volior de coloraines l'imatge de la Verge. La Diputació va assistir a l'acte en corporació, presidida p'el governador civil. L'ajuntament no volgué fer tant, però va acordar qu'els regidors qui volguessen hi assistissen am les insignes del càrrec. Al darrera, una música militar i un piquet.

¿Consideracions? Oh, jo no voldria escriure avui un fàcil article *ab irato!* Jo vaig presenciar el pas de la processó am tristesa, pero no amb ira. Mentalment, jo pensava: en aquest començ de segle, com en el començ de l'anterior centuria, Espanya i França estan separades per una meteixa distancia en l'escala de la llibertat. Mentres França endreça tota la seua acció oficial, civil, contra l'intrusió de l'Esglesia, mentrea l'esglesia nacional francesa agonitza sota l'impuls triomfador de l'Estat, vetaquí com els poders espanyols colaboren humilment en l'obra de l'Esglesia. Jo no crec que hi haja, entre Estat i Esglesia, possibilitat de convivència i tracte sobre un pen d'igualtat. La naturalesa de les coses ho impedeix. Perquè, una de dues: o's parteix del concepte Esglesia com a representació dels interessos de l'ànima, de l'infinit, de l'eternitat, mentres qu'els interessos civils pertanyen únicament a lo temporal, a lo contingent, i per lo meteix es just que l'Estat s'humilli davant l'Esglesia; o's parteix del concepte Estat com a representació de l'autoritat absoluta, com a delegació expressa del poder popular, de la democràcia, mentres l'Esglesia es una reunió parcial de ciutadans pera interessos privats i personalísimos, i en aquest cas es just que l'Esglesia s'acomodi a les regles senyalades p'el poder públic a tota associació, regles encaminades sempre a que la llibertat i l'educació pública no sofreixin. En tota cooperació de lo civil am lo eclesiàstic, hi ha reconeixement de l'autoritat eclesiàstica com a tal autoritat; i per lo meteix el poder es una ovela més sota la creua pastoral dels bisbes; dels bisbes, als quals, humilment, els representants del poble besen l'anell am filial reverència...

Un Congrés marià en la sala d'una Llotja! ¿Veritat qu'aixó es un símbol claríssim del nostre rebaijament civil? La Llotja (reparèu) es tal volta el més bellament trascendental dels edificis de tradició. Posada sobre els molls, sobre el llindar del món qui s'obria al peu de les ciutats marítimes i mercantils, les llotges tenen un aire de sana evocació gloriosament laica, republicana, democrata. Són el sitial ont el poble puja a un trono i's dignifica revestint-se una porpra de majestat i autoritat; son llocs ont el poble esdevé autor de sí meteix. Són, en veritat, Cases de Poble. Recorden una tradició per la qual les nostres ciutats levantines se sostreuen an aquella

condició vassalla qui ajupia les castes burgeses sota el poder guerrer de les feudalitats, en les terres intra-continents. Conserven l'herència pagana, italiana, dorada de pre-Renaixença, per la qual Catalunya va esser terra lliure i popular en l'aua dels temps nostres. La Llotja mallorquina, especialment, té en el seu gòtic civil una compensació, en clàssic, del romanticisme catedralic; jo'm sento inclinat a dir-vos que l'art ojival, en aquesta Llotja, empelant damunt la soca ciutadana el seu sentit religiós, com aliant un aire barbre amb un aire helènic, divinisa la casa popular i popularisa l'art diví, en lo que podria anomenar-se una *partenonización* de l'edifici. Cada any, quan les Florales de Barcelona s'ajunten en la Llotja catalana, no sol aludir-se, en un rebregat tòpic, al sentit d'armonia ideal qu'enclou aquella aliança de fort mercantilisme històric i popular am la poesia tradicional de Catalunya?

Donchs bé: el Congrés marià, reunint en la Llotja mallorquina, tenia la tristesa d'un sentit invers... Es llàstima qu'els oradors ultra-catòlics no l'aprofitessen; era el símbol de la victòria del gòtic religiós sobre el civil, del temple sobre la Casa, de l'altar sobre el poble. *Cela* havia mort *ceci*, a l'inversa de la frase d'Hugo. La Seu prenía possessió de la Llotja, amb aquiescència de les representacions civils. I contra aqueix acte no s'alçava ni una sola veu!

Veieu, a través aquests congressos enemics, quines són les tres accions principals de l'Esglesia en la seua reconquesta del poder momentaniament perdut? Com un pop immens, allarga quatre tentacles: l'un vol apoderar-se de l'escola, pera regentar i crear a imatge propia les futures generacions; l'altre opera suggestivament sobre el poble, per l'escaenografia de solemnitats i processons qui invadeixin el carrer públic i obrin com a festes populars, com espectacles d'assemblatge civil; l'altre adula als poderosos, presentant-se a sí meteixa com la garantia suprema de continuació en el disfrutar pacífic de les presents riqueses, que divinisa paternalment; l'altre, en fi, se procura la cooperació de l'autoritat civil, inutilisant tota iniciativa laica dels poders precisament laics, i per lo meteix reduint-los a domèstics i servidors del temple...

Contra aquestes quatre accions ens es precis endreçar violentament la nostra anti-acció. Aquí, ben meditat, hi ha tot un programa pera vosaltres, amics meus.

GABRIEL ALOMAR

REALITAT

Sou uns nens que us forjeu enganyosas il·lusions, sou uns simplistas que no veyeu la complexitat de la realitat; «l'abolició de tota classe de poders, que proclama l'anarquisme, es un absurde», la realitat es tot' una altra cosa y ens havém d'atenir á la realitat...

Estich de realitat burgesa fins al cap-de-munt. M' atipen aquests sabís de la tarregada que venen repetint un clíxé que ja abandonaren els seus propis mestres. Confesso ingènument que, al veure aquesta realitat y al sentir á tots aquests que l' alaban y la perpetúan, sento tal fàstich que 'm venen ganas de deixar per lo que són á l' una y als altres. No ha de ser pas groller el qui aparti la vista de la lletjesa social y despreciahi als necis, noméninse *vulgo* ó diguinse intellectuals.

Si aquests sabís Plimsaul no tinguessin residuos de deisme en el cervell, veurían que la *realitat social* es un producte dels homes y que 'ls homes poden radicalment transformar aquesta realitat tantas vegadas com vulguin.

Afortunadament, en aquests sorrals de la realitat burgesa que sols pensa en l' egoisme de classe y en el privilegi de classe, sense cuidar-se pera res de que al costat de la seva realitat de mena burgesa hi ha un' altra realitat ab moltes espinas pera 'l proletari, afortunadament, repeteixo, en aquests deserts que tenen per nom civilisació y societat burgesa, ens topém nosaltres, despreciats somnia-truytas, ab algún que altre oasis que conforta 'ls nostres momentanis desmais d' inactuals que no poden ni volen deixarse xuclar per la mesquina realitat del present, oasis quina frescor vigorosa, no sols la nostra esperansa d' un millor pervindre, sino la nostra profunda convicció de que 'l gastat clíxé de la genteta saberuga es una beneyteria y de que estém en lo cert y segur quan afirmém que 'ls homes podrian viure lliures si no estiguessin, com avuy, educats pera esclaus de la propia y agena possessió individual de las cosas materials.

Els mateixos que 'ns repeteixen que «la propietat comuna mataría totes las iniciatives, y per consegüent, tota mena de progrés, y que l' anarquisme es un absurde» no volen veure que aquesta brutal realitat present, si vol perdurar, ha de fer concessions, es á dir, adaptarse á la despreciada utopia, á n' aquesta utopia que l' obliga á reformarse constantment y acabarà per transformarla substancialment. Las classes burgesas d' Inglaterra y de Fransa, especialment, podrian dirnos quelcóm respecte al valor creixent d' aquesta *illusió* popular quan clou els punys disgustada de la realitat.

¿La propietat comuna anuladora de tot progrés! «Res més infame—ha escrit el publicista burges Eugeni Simon en *La Cité française*—que aquest dret de propietat privada: mata l' home, més que matarlo, l' desmoralisa y degrada. Ab ell s' explica una part dels fets que tant me cridaren l' atenció quan vareig arribar á Fransa, aquestas soletats immensas, aquesta manca de població, etc. Aixís s' expliquen aquestes exercícs permanents, aquestes presiris; com que l' injusticia no pot ser consagrada sino per l' arbitrarietat, s' inventan altrás injustícias. Aixís s' expliquen, finalment, aquesta miseria dels més, l' abandono de la debilitat, es dir, de la dona, del infant y del vell.»

No es l' ironia anarquista que fulmina l' anatema contra la realitat burgesa. Es un mestre d' aquesta genteta saberuga burgesa qui 'ls parla á vergassadas.

LA CARICATURA AL EXTRANJER

Espanyols y cubans

(Ab motiu de la reclamació qu' Espanya ha dirigit á Cuba sobre l' assumpto del Deute)

LIBORIO:—Déjense de boberías, (El poble cubá) reclamaciones y puyas.

Cómprenme mis mercancías y les compraré las suyas.

(La Política Cómica, de l' Habana)

Son vents frescals y purs d'aquests escassos oasis del sorral burgés, oasis que deixan entreveure que la veritat està en l'utopia comunista anarquista. Ni el temps, ni la distancia, ni el passat, diuen res en contra de la realitat del demà que l'utopia prepara.

«Absurde l'anarquisme!
«Desconfieu de las tutelas extranyas, de las proteccions y disfressas filantrópicas. Tot redemptor que no sigui vosaltres mateixos vos costará ben car. «Sols es digne de la llibertat y de la vida aquell qui cada dia sab conquistarlas», ha dit el poeta. No es lo pitjor que no sigui digne d'ellas qui no las conquista pel seu propi y constant esforç, sinó que may arribará a obtenirlas d'altre modo. La vida enmatllejada, no es vida; y encare, en lo que té apariència de vida, el seu preu es la llibertat.»—Rafel Altamira, *Espanya en América*, p. 70.

Diguemho sense ferhi embuts. La propietat comuna no es possible perque no volen que sigui possible 'ls propietaris y capitalistes actuals. L'anarquisme es un absurde perque ni la seva possibilitat vo'en els nombrosos aspirants a governants o a puntals de l'autoritat. No volen que sigui, perque en ells es més fort l'antioocial jo del individualisme burgés que busca la seva salvació a expensas del pròxim que l'social jo del individualisme dels comunistas que basan la salvació en el principi de solidaritat traduhit pel tots pera un y un pera tots; es més fort el privilegiat interés de classe que l'interés general; es més fort l'atavisme que l'futurisme; es més fort, en fi, l'hipocresia dels egoistas que la sinceritat dels contats escriptors burgesos que coincideixen en el modo de pensar socialista y anarquista.

Aquesta complexa realitat present canviaria en poch temps si 'ls astuts y lladregots empenyats en perpetuar l'actual injusticia volguessin actuar altra realitat diferent de la que actúan ab els seus egoismes y las sevas hipocresias.

Demostressens que la realitat qu'ofega al proletari procedeix d'una voluntat divina o d'aquesta Naturalesa divinizada per la religiositat y no de las minorías humanas que l'han forjada, y afuixarem las nostras conviccions y esperansas davant d'aquest suposat invencible fatalisme que invoca l'egoisme de classe; pero mentres vejém que aquest egoisme de classe no té ni tant sols el valor d'afirmarse tal com práctic, disfressant de progressisme y d'humanitarisme la perpetuació del present estat de cosas, tenim el dret de duptar de la bona fé d'aquests senyors que tenen la ridicula pretensió de dirigir sempre 'l món per las vias del privilegi que 'ls lloga l'inteligencia.

Els homes han actual—y fins diré que conviuen en l'humanitat—diferents sistemes socials, canviants la realitat social tantas vegadas com han tingut per convenient; donchs es producte de la voluntat humana. Aixó es lo que 'ns ensenya l'història, diguin lo que vulguin els que no veuen altre pervindre que una continuació de aquest present que 'ls entela la vista. Dels homes depén canviar aquest present egoista y barbre, pur estat de forsa y no de dret, per altre més just y armónich en el que no hi predominin la mala fé ni 'l sofisma de la petulancia ab careta de sabi.

El món marxa, a pesar de tots els pesars, y aixís com avuy se fan concessions habilitosas a l'utopia, demà aquesta utopia triomfará d'aquest «dret burgés» que no mereix els honors del respecte ni de la tolerancia perque no está cimentat en la justicia, ni en l'igualtat ni en la llibertat de tots els homes. Pera obtindre aquest triomf no queda, per desgracia, altre recurs que fer servir la forsa contra aquest estat de forsa actual, al que la pilleria inteltektual ha donat els noms de civilisació y de dret.

JOSEPH PRAT

Espectres que retornan

STÈM en un moment molt semblant al que precedí las guerras colonials. Ara com alashoras, la premsa patrioter, aquella premsa de la qual es el més perfecte exemple *El Imparcial*, així anomenat segurament perque té'l dó de no fer cap campanya que no sigui apassionada y tendenciosa;

aquella premsa que sembla tenir arrendat el monopoli exclusiu del sentiment patriòtic, quan realment amaga sota d'aquest nom las passions més baixas y bastardas; aquella premsa del «último hombre y la última peseta», torna a desenterrar la caixa dels trons y prepara una nova explosió de marxa de Cádiz. Els vells tòpics de «la honra nacional» y del «testamento de Isabel la Católica» comensan a treure de nou ufanosa florida en las sevas planas, y els seus redactors, segurs de no haverse de moure de la comoditat de las salas de redacció, hont fora miracle que arribessin las balas kabilenyas, entonan himnes a la guerra, en las parrafadas de llurs articles, inflats de retórica carrinlona.

«Que descansat resulta plantarse en heroica actitud y clamar per l'acció armada, sabent per endavant que un no hi té de sortir a campanya, que no está en perill d'haverse d'exposar a las inclemencias del temps, ni a las manyagas de las balas! Per xó en cada chico de la premsa patrioter esclata un terrible conqueridor, disposat a que fem del Marroch una sola mossada. Llur belicós heroisme vol que la «bandera nacional» se pasegi triomfanta del Mulnya a Tànger; pero en el ben entés de que han d'esser altres els que li passegin. Ells ja fan prou d'engiponar parrafadas altisonants ab tota la quincalla del patriotisme, que sempre tenen a punt pera aquesta cassos. En quant a la guerra, que la fassi el pobie, la carn de canó, la eterna víctima de todas las codicias y de todas las ambiccions dels poderosos que manan.

Segurament si aquests senyors que escriuen furibons editorials, transportats de belicó entusiasme, sabessin que las hostilitats ab els kabilenyas havían de coincidir ab l'ordre d'incorporarse a un dels cossos expedicionaris; y tinguessin la perspectiva d'haver d'embarcar cap al Marroch, ab el fusell a coll y ab perill de deixarhi els ossos, segurament que llur entusiasme guerrer decauria de bon tros y no fora la guerra lo que predicarian. Pero ells saben qu'és tan sols la sanch de pobre la que está en perill de vessament; que no més els que no tinguin trescents duros pera redimirse del servey militar, serán els que tinguin d'anar a fer cara a las kábilas rifyenas; y aquesta seguretat desperta en l'ànima llur un heroisme sense límits. Y l'himne belicó, l'etern himne encobridor de las passions y concupiscencias que promouhen todas las guerras, ressonan triomfalment en las planas de la premsa patrioter.

Ara, com alashoras de las guerras colonials, es també de Catalunya que surten veus de serenitat, condemnadoras del inútil vessament de sanch, enemigas de la perillosa y ruïnosa aventura. Tot el nostre poble en massa s'ha declarat en contra de la guerra. Fins aquells elements que, desde'l punt de vista comercial, podrian semblar interessats al seu favor, se'n declaren adversaris. Aquests días he sentit industrials, he sentit comerciants; y ni un sol ha parlat en pro de l'aventura bélica. Tots l'hem condemnada enérgicament. Pero, no cal ferse il·lusions. Malgrat aquesta unánim actitud de Catalunya,

l'aventura's tirarà endavant. Perque l'impuls que la determina, no vé de la nostra terra: vé d'enlanyadas regions, d'una coincidencia entre l'interés d'altas personalitats, de certa oligarquia plutocrática, entronizada a Madrid y qu'és el poder ocult que realment governa la nostra cosa pública, y dels elements militaristas.

Tots aquests diversos interessos tenen viu desitj de que 's fassi una acció armada al Marroch, encare que sigui necessari arribar a una guerra declarada ab tot l'Imperi. Y la campanya's durá a terme, per més que nosaltres protestém y per més grans complicacions que produheixi. Els uns esperan d'aquesta campanya l'enfortiment de llur prestigi, quebrantat pels desastres de las guerras colonials, enfortiment que creuen tenir segur, ab la gloriola militar de las victorias que puguin obtenirse; els altres, ademés dels negocis que la guerra en si ja proporciona, veuen en perspectiva els profits d'una explotació de las riquesas mineras qu'el Rif se troban; y els últims, sense comptar la pluja de creus y de galóns conseqüencia de la campanya, hi cercan l'afermament de la preponderancia que, damunt del poder civil, avuy ja tenen.

L'acció militar al Marroch seguirá endavant, donchs, per més que Catalunya'n protesti com un sol home. Si d'aquesta acció'n surt la guerra y si, com es d'esperar, tractantse d'un poble desorganitzat, que no té veritable exercit y que enfebleixen ademés las contínuas lluytas intestinas, aquesta guerra presenta apariencias victoriosas, tindrem com a resultat un major poderiu de la corona, una major intervenció de la plutocracia en els negocis públics y un major increment del militarisme. Y si la guerra fos desgraciada, llavors,—no'n dupteu!—malgrat las nostras unánims protestas, Catalunya carregaria ab las culpas del desastre y fora l'egoisme dels catalans, el nostre afany de negoci, la víctima propiciatoria llensada a la renuncia popular de las demés terras hispánicas.

«No us recordéu de las guerras colonials? Catalunya sola fou la que'n protestá; veus catalanas las úniques que las condemnaren. Y en cambi, quan ha vingut l'hora d'establir el balanç d'aquellas ignominias, s'ha tractat de fer recaure la odiositat de tot lo que produhí aquellas guerras, damunt de la industria catalana. «Com si fossim nosaltres els culpables de las monstruosas arbitrariedades administrativas, productoras dels moviments insurreccionals de las colonias! «Com si fossin governs catalans els que hi enviaven aquell personal entreveasat de ban doler y d'inquisidor, que feya víctimas aquellas terras dels més brutals lladrocinis y de las més insuportables tiranias!

Aviat farà cinquanta anys de la primera guerra d'Àfrica. Aquella guerra, de cap resultat positiu pera 'ls interessos dels pobles espanyols, fou una guerra de conveniencia dinástica, empresa únicament pera afermar el soli d'Isabel II, que ja's tambalejava. La migrada gloria militar d'aquella aventura, de la qual tragué tan sols profit la dinastia, costá a n'el poble molta sanch y al Estat, una millonada.

Ara sembla que se'n vol fer una nova edició. Els vells espectres ja s'han aixecat de llur sepulcre...

J. PONS Y PAGÉS

Crech que a pesar del dogma de l'immobilitat, tot se mou, y 's mou segons las lleys de causalitat que, en la naturalesa se'n diu *gravetat*, en la ciencia psiquica *Hlogica* y en l'història *progrés*.—*Giovanni Bovio*.

BATALLADAS

AVANT dels aconteixements, temps há previstos per nosaltres, que al nord d'Àfrica s'están desenrotllant, no creyém que LA CAMPANA necessiti repetir lo que de sobra saben els nostres lectors.

Fa avuy quatre senmanas—era'l día 19 de Juny—que, olorant el pastel que al Rif estava preparantse y coneixent d'ahont venia l'ayret belicós que's comensava a respirar, clarament y ab todas las llettras varem dirho en aquestas columnas:

«La guerra sempre es odiosa, pero juna guerra pera defensar las minas d'uns senyors que al plantejar el negoci no varen tirar bé els seus càlculs?
»[Aixó de cap manera!]

«De cap manera. Així, quan encare tothom dormia, parlavam nosaltres fa un mes, y res tenim avuy que rectificat d'aquellas paraulas, expressió honrada y sincera del nostre pensament, sempre enemich d'aventuras y més encare de combinacions mercantils més ó menos ben tapadas ab la capa del patriotisme.

Las feridas del 1898 encare están obertas. Esmerremnos en curarlas treballant y cuidantnos de casa nostra—que prou feyna hi tenim—y no cometém la torpesa d'introduhirnos en un vedat ab l'ignocent propòsit d'aixecar una llebra... que altres cassadors, sense molestia ni fatiga y potser sense disparar cap tiro, han de ficarse al sarró.

Cal qu'en Maura's palpi la roba avans de donar un pas y miri ben bé ahont posa 'ls peus y ahont estampa la firma.

Espanya, l'Espanya que treballa y súa y paga la contribució... y no té minas al Rif, no vol guerra.

Desconexa aquest sentiment general y contrariat aquesta corrent seria buscar tres peus al gat.

Y'l gat ne té quatre.

Y, per cert, ben provehidas d'unglas.

La embaixada mora arribada aquest día a Madrid té uns noms molt curiosos.

El principal personatge's diu Ben-Muar.

Un altre, Ben-Galman.

Un altre, Ben-Xocron.

Aquest, Ben-Zauza.

Aquell, Ben-Gelmi.

No n'hi ha cap que no sigui *ben*.

Lo mateix, si fa ó no fa, que'l Govern de Madrid.

Que realment no deixa també de ser *ben* tanoca

avenintse a negociar ab els embaixadors d'un sultá que potser dintre de quinze días vendrá dátils al moll de Tànger.

¡Preciosos bolivians!

Suscitada entre ells y'l Perú una qüestió de límits, pera evitarse enredos varen nomenar a l'Argentina árbitre en la disputa.

Pero ara succeheix que, en vista de que la República del Plata ha resolt l'assumpto a favor del Perú, Bolivia no accepta el fallo y sembla estar decidida, avans que conformars'hi, a declarar la guerra als peruans, a l'Argentina, al món enter, si convé.

No en vá els bolivians son descendents d'Espanya.

«Trobo que parlas molt bé

si'm donas la rahó a mi.»

¡Bé, noys, bé!

Ab aquesta gallarda actitud acrediten el vostre origen.

CARTAS DE FORA

SAMPEDOR, 4 de juliol

Las elecciones municipales que devían celebrarse el pasat maig foren sospesas per un úkase del despòtic Béch-d'Oliva que nomená a cinch badóchs de marca major pera continuar la tasca empresa de molts anys há, tasca d'un rebaixament moral qu' esgarria, qu' embruteix y deshonna; aixó es, despreci bestial a tot lo que signifiqui Cultura y Progrés, Higiene y Administració neta y clara. Es tant així, que fins els cegos poden palparho. No obstant, en quant entra una nova fornada de badóchs, ab quatre festetas qu' els fassi en Béch-d'Oliva ja tenim gent embabiecada per *in eternum*. D'aquí a cap-d'any encare han d'entrahí mes de dotze mil pessonetes a casa de la Pubilla y la bona es que ni s'adonarán de quan entrin y menos de quan surtin. ¡Si marxan més depressa que volant!

Es tart y vol ploure y per aixó no podém ocuparnos com se mereix d' en Cornaleras (Noyelut) perque aquest tipu mereix capítol a part. Un altre día será ab l'ajuda de LA CAMPANA.

CASTELLVELL, 11 de juliol

Ab motiu de la visita pastoral que ha fet a aquest poble el pastor major de la provincia, tingeren (els que hi eran) el gust de veure al nostre petit Emiliano, el secretari del Ajuntament, director (sinó de nom de fet) del senmanari ex-radical y avuy possibilista, *El Consecuente* de Reus, y' etern estudiant de batxiller; com cap cot y quelcom avergonyat anava de comitiva al entrant del poble a rebre al cap de-llus, no deixant que li passés davant cap beyatu ni beyata en qüestió de fer acatament y besar l'anell.

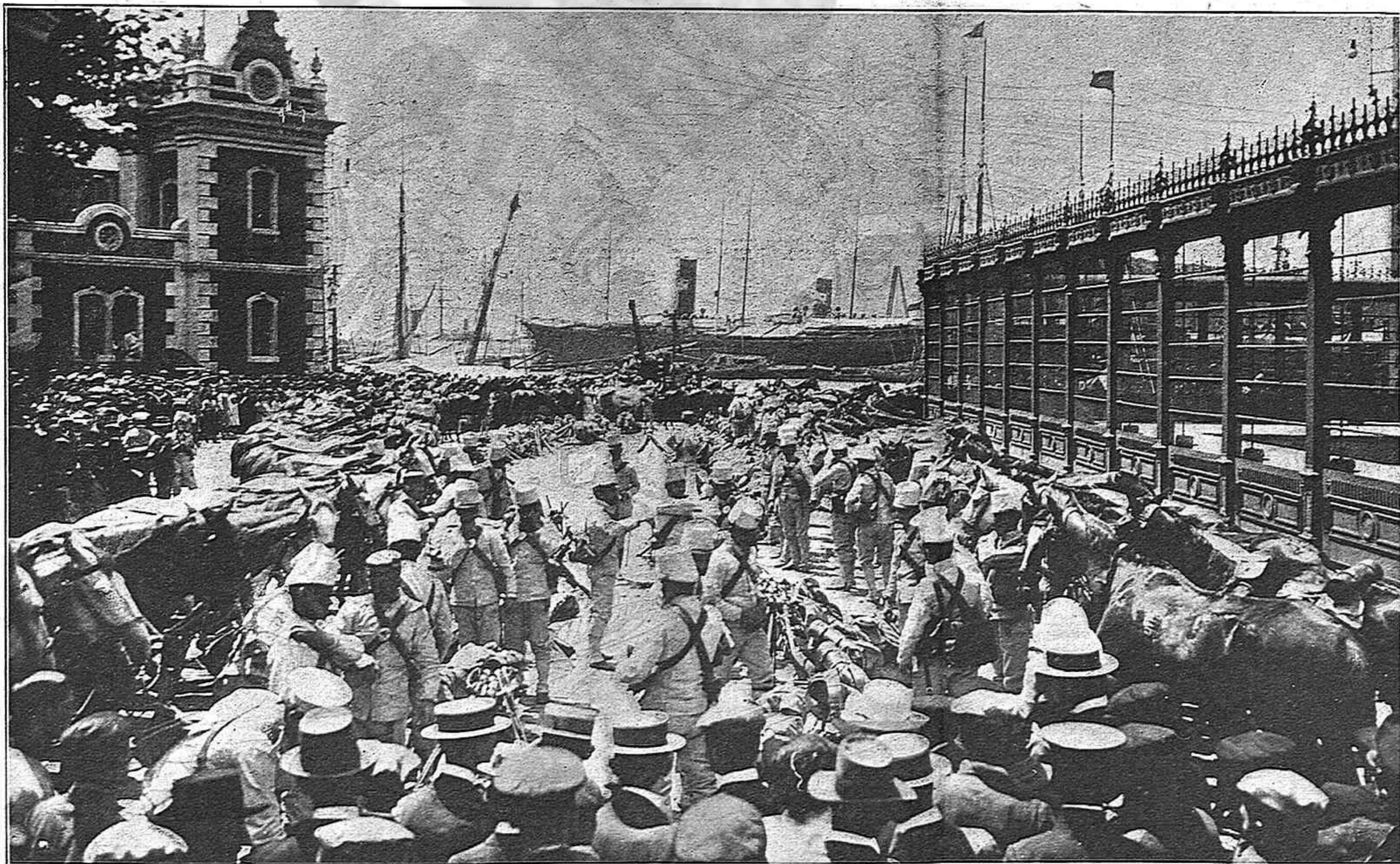
Y lo més cómic de tot va esser que, segons conta algú que ho va veure, al tocar las dotze del mitjdia l'arca... els va fer agenollar pera dir l'oració. Y allí era cosa de veure al *pequeño rradical revolucionario* ressa que ressa, que resarás... sens dupte perque algun sant li aprobés la assignatura que algun catedràtic li ha desaprobada.

Ab rradicals d'aquest calibre... ja podém esperar assentats la grrran revolució...

MOLINS DE REY, 12 de juliol

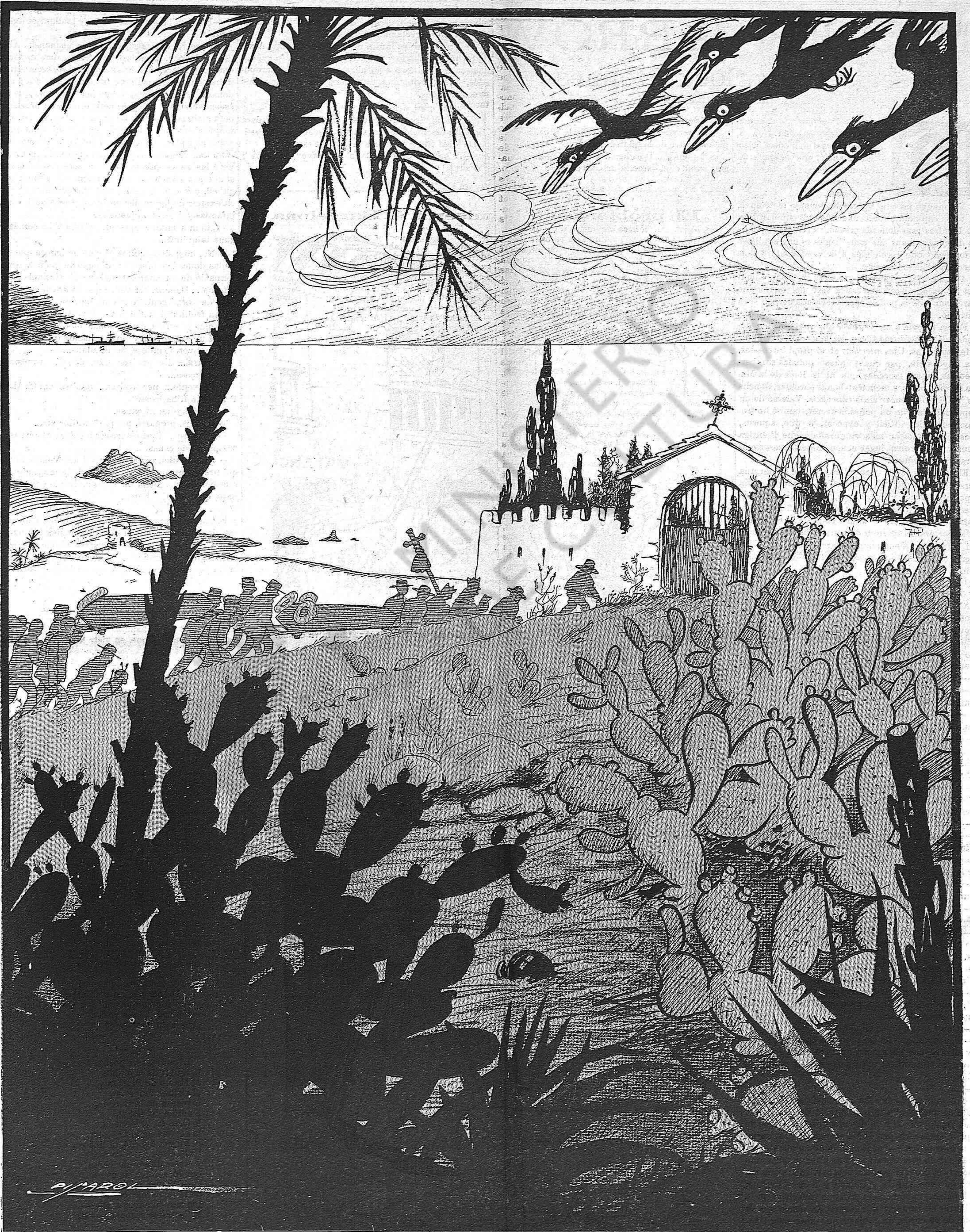
La senmana passada el nostre Ajuntament va fer una crida, dihent: que quedava prohibit treure *letrina* al mitj del día, com també tirar *ayguas brutas* al mitj del carrer. Mentres tant, a la Rambla de la Riera tenim una casa de comestibles que rega el carrer, cada día, ab una portadora d'aygua de bacallá corrompuda. Y el senyor concejal,

Al port de Barcelona

Embarch de tropas y material de guerra ab destí a Melilla.

Primer redolí de la nova auca de Melilla

Si així es el primer, ¿cóm deurá ser l' últim?

que per sort viu en dit carrer, aquell que per las taulas del café volia sanjarho tot, se tapa 'ls forats del nas per no obrir la boca en las sessions del Ajuntament.

Esperém de la Junta de Sanitat que posará correctiu a tal assumpto, y aixís els vehíns no 'ns veurém privats de poder treure 'l nas al carrer.

MISTER ARROW

segons Sherlock Holmes

DESDE que l'havien nomenat corresponsal del «Goffa New's», en Camulleras, un modest periodista d'afició, no sossegava un moment, esperant l'ocasió de demostrar sas excelents aptituds de reporter.

Y com que no era amich de donarse pisto envá, ni tenia cap pèl de tonto, al confiarli 'l popular diari de Londres tant delicada missió, va rumiar la manera de poder donar als seus llegidors una sorollosa informació que 'l coluqués a la capdevantera dels corresponsals estrangers.

A aquest fi, 's va enginyar pera treure a la llum del sol tot el misteri que tanca aixó del terrorisme barceloní y de la policia especial creada pera la seva extinció.

Fer la trabeta a un *detective* que cobra tantas monedas de cinch duros al cap del mes, no es pas bufar y fer ampollas. Una *interview* ab el propi interessat, era impossible, per quant aquests policías son herméticos, capsas tancadas que ni 'ls Reys de la Màgia sabrían obrir, y menos ab bonas paraulas, donchs no 's deixan *somsacar* aixís com aixís. Valerse de un dependent seu, de un polissón secret, també ho trobava una mica difícil y exposat, ja que, aquests, acostuman a estar més enmurallats que l'antiga Xina y no 's volen jugar el sou en perillosas aventuras de xafardería.

El confident de 'n Camulleras havia de ser una persona agena del tot al secret, però *enterada*; una especie de nunci prudent que, ben treballat, anés descapdellant tota la troca, y aquest confident especialíssim va trobarlo l'aixerit émul de 'n Figuerola en la portera del celebrat detectiu Sherlock Holmes, qui 's troba accidentalment a Barcelona, vivint d'incongnit en un dels més amagats carrers del casco antich.

* *

A la porta de la casa, quin número y senyas duya anotats en el carnet el nostre amich, hi havia una dona de més de mitja edat, grossa y xaparra, ab una escombra a la mà dreta y una galleda als peus.

—Dispensi: ¿Vosté seria la portera del senyor Sherlock Holmes?

—Per servirlo...

—¿Que 'n sab alguna cosa, vosté, d'aixó de las bombas?

—No, senyor, no... No més tinch tractes ab la del pou, jo, de bomba.

—Bé, pero... ¿no n'ha sentit parlar?... ¿no n'hi ha sentit dir res a n'el senyor Sherlock?... ¿no sab si n'han de tirar cap més, ó si ja han acabat el rengle?... no sab res?...

—Oh, tant com res, tant com res... He sentit dir al senyoret que la bomba més grossa, la destinada a fer més sensació, encare no ha explotat.

—Hm.....

—Diu que petará el día que mister Arrow, aquesta fura que tenim a Barcelona, comp'lets els seus compromisos, se decideixi a obrir el llabi, a esbombar las interioritats de la Oficina especial...

—Pero vol dir que aquesta sfinx británica sortirá algun día del seu ostracisme?

—No l'entench.

—Que arribará a parlar?...

—Vaja, si parlará... Ja veurá com, tot y sent anglés de pura rassa, ens parlará ben clar y ben catalá.

—Ah, caramba!... Y ¿quina opinió 'n té l'ilustre Holmes del seu colega de Barcelona?

—Creu qu' es una bellíssima persona; un *sir* excellent, treballador y actiu, però que l'han portat enganyat miserablement.

—¿Cóm? ¿pero, no es éll el quefe?

—Sí, senyor, que ho es; però una cosa es ser quefe y altra cosa es ser amo; y quan els amos manan a la manera absolutista, els quefes no son res ni res poden.

—.....

—Actualment, la Oficina d'investigació está a l'altura de qualsevolga Administració Económica del Estat Espanyol: allí s'hi discuteix de tot, menos de lo qu'interessa a la pau de Barcelona; allí s'hi dorm; allí s'hi esmorsa y s'hi juga al dòmino; allí s'espera la paga ab candeletas; allí fins hi ha empleat que fa servir el despatx pera negocis particulars que res tenen que veure ab la vigilancia y el detectivisme; y allí passen anomalías tant extraordinarias com la de figurar ab carácter d'intérpret del *detective* y ab el sou de 60 duros, un subjecte que desconeix l'inglés...

—Y cómo ho permet aixó, Mister Arrow?

—Calli, home!... Si aquest bon senyor no es més que un criat de 'n Prat de la Riba.

—Burrangol

—Sí, senyor, sí... De 'n Prat de la Riba, que té espíetas dintre de la oficina policíaca.

—Espíetas?... Donchs, digui que aquest pobre inglés resulta un detectiu detectivat?

—Ni més, ni menos. Diariamente, el patriarca regionalista, qu' es el factotum de la Comissió, reb en audiencia a un acellet molt ben ensenyat que li porta noticias de tot lo que 's fa y 's diu, lo qual disgusta, naturalment, al policia extranger que té bon nas y no se li escapa la més petita deficiencia.

—Y ell no reclama ni protesta?

—Prou! Pero es inútil, no li contestan may. Aixís procuran cansarlo y aborrrirlo pera que se 'n vagi, y posar en son lloch a un altre home menos escrupulós, que s'avingui a tota mena de maquinacions reaccionarias.

—¿Qué creu, donchs, que succehirá ara?

—Que si 'l nou Ajuntament té vergonya, acordará la total disolució de la Oficina, medint als 27 policías y als tres quefes per un mateix raser.

—Y quin es el treball en que, avuy, s'ocupa 'l mister?

—¿Vol que li digui en confiansa? Avuy com avuy no fa altra cosa sinó admirarse de la frescura dels senyors de la Comissió y de la fiema del poble barceloní que ab tanta paciencia soporta que uns quants tranquils se li barrotin els quartos y la dignitat.

—Pero ¿y la seva, donchs? ¿y la dignitat del *detective*?

—¿Que vol que fassi, si li lligan las mans!... Abandonar el lloch, semblaría confessar una impericia que no existeix: Ell ha fet grans y seriosos estudis d'investigació, treball meritíssim que un día ó altre donará 'ls seus fruits, y que per lo mateix que deu esser secret, no té 'l més petit interés en proclamar pera alabarse'n. D'ell no se sab que hagi fet, però ningú s'atrevirá a afirmar que s'hagi estat ab las mans plegadas. Lo que sí es cert, que 'ls seus *superiors* han volgut convertirlo en instrument pera servir a las sevas passiones políticas y sociales; aixó sí que pot afirmarho ab jurament de gitano; sinó qu' ell, per aixó de la dignitat que déyam, ha preferit exercir de figura decorativa, a prestarse a ciertas infamias y a ciertas injusticias.

—¿Com s'entén? ¿que vol dir que s'ha comés alguna iniquitat?...

—No, una; sinó moltas. Vosté no ignora que una de las delicadas missions d'aquesta policia era la formació de un complet registre de criminals ó sospitosos?... Donchs, bé: sábiga que indirectament, per part de certa genteta que té representació oficial, s'han facilitat a la Oficina d'investigació una colla de noms y retrats de personas que avuy ostentan també una digníssima representació popular sancionada pel vot de milers de ciutadans...

—Y aral!... No pot ser aixó, donal!... Aquesta es massa grossa...

—Bé veurá... per acabar... ¿Qu' es amich de 'n Prat de la Riba, vosté?

—No, senyora; ni ganas.

—Donchs, preparis, perque 'l millor día...

—¿Vol dir?... Tant esbirros considera vosté a certs companys de causa?...

—Jo no li dich res més. Sols li aconsello que visqui previngut; que 's despedeixi de la familia y que recomani als amichs no 's descuidin de portarli tabaco, quan sigui l'hora...

El nostre company periodista, l'aixerit Camulleras, després de donar un afectuós comiat a la portera del célebre Sherlock Holmes, va anarse'n mitj escorregut a telegrafiar al «Goffa New's» de Londres las importants declaraciones que acabava d'escoltar.

JEPH ROCH

El problema de la miseria a Barcelona

La causa está aquí a la vista: busqueuli la solució.

Els moros a Madrid

Una brillant caravana a Madrid s'ha presentat; catorze moros la forman, alts com catorze Sants Paus. Dona gust veure'ls com passan, ab el seu turbant nevat, las brodadas sabatillas y l'alquiel volyant. El secretari de 'n Maura, per un guindilla avisat, surt corrent a saludarlos, obsequios, barret en má.

—¿Fórau vosaltres tal volta l'embaixada marroquí que representa al...?

Y 'ls moros, pressurosos diuhen:—Sí.

En luxosos automòvils de vintiquatre caballs son els honorables moros al hotel acompanyats. ¡Quin hotel!... Jamay Mahoma, el profeta tres cops sant tingué en la gloriosa Arabia tan maravellos palau. Catifas de pura seda, mobles de nacre incrustats, cortinatges d'or y plata, llits de xicranda... ¡la mar!

—Decanseu, hostes ilustres, y considereu que aquí esteu com a casa vostra.

¿Ho teniu ben entés?

—Sí.

L'endemá 'ls portan a veure lo millor de la ciutat: el Museo de Pinturas, el Coliseo Imperial, la plassa de la Cebada, l'edifici del Senat, la Casa de la Moneda, la estatua de 'n Castelar, la Puerta del Sol, el Rastro, l'Obelisch del 2 de Maig y otras diferentas cosas que fóra llarch de contar.

—Digueu, nobles emisaris de la terra marroquí, ¿us agrada aquesta vila?— Y 'ls moros responen:—Sí.

Entre tiberis y *juergas*, ¡cóm passan pels mussulmans els minuts y 'ls quarts y 'ls días! Y tot ho tenen pagat!

Al matí, en cotxe al Retiro;
 á las duas, gran dinar;
 á la tarde, passejada;
 al vespre, xefis y ball.
 Veyent que alló porta trassas
 de se una miqueta llarch,
 l' Allende, ab molt bonas formas,
 un dia 'ls díu, tot brenant:
 — Vosaltres vindreu, sens dupte,
 per' arreglá y posar fi
 á las varias diferencias
 que hi ha entre nosaltres...
 — Sí.

— Moros, hi ha noticias d' Africa
 que van á deixarvos blaus.
 L' Hafid fa dos ó tres días
 que ha deixat de ser sultá;
 El Roghi, á Fez, juga á botxas
 ab els caps dels generals
 que al emperador seguían;
 Rabat es un mar de sanch.
 Aixís, donchs, varóns insignes,
 de sinceritat mirall,
 ¿no podríau explicarnos
 á qui esteu representant?—
 Y 'ls tristos moros no troban
 ni una paraula que dí:
 ells saben que representan...
 mes no saben qué ni á qui.

C. GUMÁ

las llyntas polítiques, la llibertat en quant á la política se refereix, ha guanyat ja la batalla. «El sigle XIX fou el sigle de la llibertat. El sigle XX serà 'l de la igualtat.» Son de 'n Pi aquestas vibrants paraulas de profecia.

A mesura que la llibertat política y la democracia s' endinzen en l' ànima dels pobles, creix l' importància y l' empena de la qüestió obrera. Las lleys obreres son cada dia més nombrosas. Las reformas socials agavellan las tasques dels Parlaments. Van consolidantse las llibertats polítiques, y mentrestant va devenint dominador el problema social. D' aquí á cinquanta anys, resoltas ja totes ó casi totes las qüestions civils y polítiques, l' única qüestió á resoldre serà la magna qüestió social.

El gran problema está en la transformació, millor dit, en el capgirament de l' organizació social dels nostres días. El gran problema consisteix — ¿per qué no dirho?— en la substitució del réjim capitalista pel réjim del treball. Es aquesta la veritat. No 's tracta pas, com creuen las escolas conservadoras y com se pensan alguns pseudoradicals que la qüestió está en trobar aixó que 'n diuen l' armenia entre 'l capital y 'l treball, per medi de disposicions, ja legislativas, ja privadas, que llimin asperesas y afebleixin rancúnias. No: tot aixó no es altra cosa que simples paliatius, els quals poden aliviar de moment el mal, pero que no 'l poden resoldre ni curar. No 's tracta pas d' armonisar els interessos del capital y 'l treball. De lo que 's tracta es de que 'l element capital desaparegui com á factor de la producció y vingui á fondres ab el treball, formant una cosa mateixa, que serà, per forza, el Treball de demà, redimit, fecond y noble...

Els que veuen en las reformas socials contemporànias la manera d' aturar la revolució social y la transformació de l' actual réjim econòmic per medi de la millora de las condicions dels proletaris, s' erran deplorablement. Las reformas socials no son resclosas oposadas á l' impetu de la corrent obrera. Son grahons de l' escala que ha d' enlanyar la societat d' avuy fins á l' alsada d' un nou réjim més humá y més just.

La transformació social es ineludible. Desapareixerà el réjim capitalista, y 'ls proletaris d' ara passarán á l' historia, com els parias, els esclaus y 'ls servos d' altres temps.

Per aixó, quan de reformas socials se tracta, els sectaris de l' anarquisme y del socialisme cauhen en un erro fonamental. Ells afirman que tots els partits burgesos apelan al recurs de las reformas socials pera deturar la marxa imponent del proletari y pera afeblir la forsa de la protesta obrera. Y aixó no es cert, porque hi ha una distinció importantíssima á fer. L' exámen desapassionat de la política dels nostres temps posa en evidencia els dos distints movils que persegueixen ab las reformas obreres els partits conservadors y els radicals. En els primers son, efectivament, un recurs pera contrarrestar la potencia de la forsa protestataria dels treballadors, si bé aquest resultat es, en els casos d' éxit, més aparent que real. Pero es una injusticia y una negació de la veritat el dir lo mateix dels partits radicals, els quals, quan veritablement ho son, segueixen ab las reformas obreres el camí legal de la transformació inevitable de la societat present.

A. R. y V.

REPICHS

Poch podíam imaginarnos al publicar en el nostre darrer número la caricatura del ciutadà espanyol interrogant al canó, que tan prompte havia de ser contestada la seva humorística pregunta.

— «¿Cóm ho tenim aixó del Africa?— deya l' home, ab el cap á la boca del Krupp:— ¿Qué prens la paraula ó qué? »

Y mentres la pregunta era aquí formulada en broma, al Africa hi responíen en serio.

En efecte. El canó ha pres ja la paraula, y desde las avansadas de Melilla ha sembrat de cadavres las montanyas del Riff.

De més á més— segon discurs del canó— el barco de guerra *Maria de Molina*, á 800 metres del cap Tres Forcas, dilluns va disparar sobre 'l poblat moro de Benisaid la friolera de 212 granadas.

El canó ha parlat.
 ¿No podríu el bon sentit intervenir en la qüestió y deixar-lo sense paraula? »

D' una descripció del Riff que publica un diari: «El país rífeny comprén 60 tribus. D' aquestas tribus, la de Kebdana, qu' es la que acaba d' agredirnos, ha sigut sempre considerada com la més pacífica y la més amiga dels espanyols.»

El dato es verdaderament tranquilisador. Si la més pacífica y més amiga nostra ens romp el batisme á tiro sech, quin tractament deurán donarnos las altres 59 tribus, no tan amigas nostras y menos pacíficas que la de Kebdana?

«Aixó, aixó es pintar ab garbo!

Diu *El Progreso*, parlant dels seus homes: «Eramos una banda de nuevos *lansquenetes*, de modernos aventureros sin patria y sin hogar, que provistos de las armas de la audacia y la desaprensión, habiamos caído sobre tierras catalanas para asolarlas á guisa de vándalos.»

«Admirable! ¡Espatarrant! El retrato resulta fet de má mestra. No t' és més que un defecte, petit, petitíssim. Que 'ls lleugers tochs de pretérit haurían d' estar en present.»

Un telegrama d' última hora:

«Contractat pel Govern, está á punt de sortir del port de Málaga un vapor ab una regular partida d' estacas destinadas al Marroch.»

¿Estacas?

Ni una palabra más.
 Hi haurá estacassos.

Incoherencias

Si haguessim tingut alguna vegada brújula ara podríem creure que l' hem perduda; es tan completa la desorientació nostra en totes las qüestions, que fins els sabis de café y cassino, que per tot tenían avans solució *matadora*, se troban ab la major perplexitat y matan las horas mirant fit á fit l' ampolla del rom y emsicolant sobre la taula poch á poch el sobrer tarrós de sucre.

Perque cuydado si es misteriós aixó de las bombas! Ja hem acusat á tothom desde 'ls anarquistas als jesuïtas; desde en Romanones fins al últim trinxà; desde l' envejosa ciutat de Marsella al arreconat barri de Pekin. Y malgrat totes las sospitas, tots els indicis y tots els caps lligats, seguim tan ignorants en lo del terrorisme com en lo del partit d' esquerra catalana qu' encare no sabem ben bé si ja ha nascut ó si ja está enterrat.

Lo més més cert de tot es que tothom va á las focas. Se palpa la crisis y ningú sab á que atribuhir-la; els botiguers no venen; els teatros no omplan; els cafés están deserts; els sastres no cobran; els jornals se reduheixen; algunas fábricas tancan, y els que viures se pòsan als nivols. Els efectes de las crisis els nota tothom, pero ¿y las causas? Pels uns l' agbellament de las primeras materias al Nort-América; pels altres una conjura burgesa pera escanyar més als treballadors; pels de més enllá els mals governs, y per quatre radicals, el clero. Pot repartirse entre tants la culpa que ningú sab ben del cert á qui adjudicarla y carrega 'l mort el primer que vé á la boca.

Per acabarnos de fer perdre 'l cap ha vingut ara aixó del Marroch de que parla tothom y no 'n sab res ningú. S' enegan tres, s' embarca gent, demanan á filas als excedents de cupo; hi ha bon noy que ja tenia els papers preparats pera casarse y sense sapiguer com ni per qué, troba el seu idili convertit en tragedia, y en lloch d' anar á la Mercè ab la novia ha d' anar á Melilla ab el xopo.

Y com ab lo de las bombas, y ab lo de las crisis, y ab lo del partit únic y ab lo del Marroch, tampoch sabem abont com ab aixó de la temporada puig, diguin lo que vulguin els calendaris, la temperatura y lo variable del temps ens fan creure que som encare al mes de Mars.

Perdém-là noció de tot; las ideas ballan en nostre cervell una dansa infernal; els successos cauhen al damunt nostre escapanse á tota previsió, y l' enrenou d' opinions que cada cosa sugereix fa que ningú endavini la certa. Fins en la qüestió del ben parlar y del mal parlar s' ha armat un bullit que ja fum fàstich aquest carayna d' assumpto y aviat no sabréu que punyefa dir.

Lo més dolorós de tot es que aquesta desorientació es general y forsa més accentuada entre 'ls encarregats de dirigir las cosas que obran més per impuls capritxós que per reflexió serena, y paga la festa qui no hi té cap mena de culpa: el pobre poble. Si algú vol llores, els pagan els pobres ab la seva sanch; si un trust vol enriqueirse, els pobres han d' escursar l' escudella; si un ambiciós vol enlanyarse, el poble se baralla pera enaltirlo fent malgasto de nirvis. Y no cal buscarhi remey porque 'l poble tampoch sab entendres.

No sabem abont som; no sabem qué fem; y la pila de qüestions palpitanes que sollicitan nostra atenció y la pila d' opinions que cada qüestió suscita, fan un garbuix tan marejador en nostre cervell que ni sabem tampoch lo que escribim.

JEPH DE JESPU

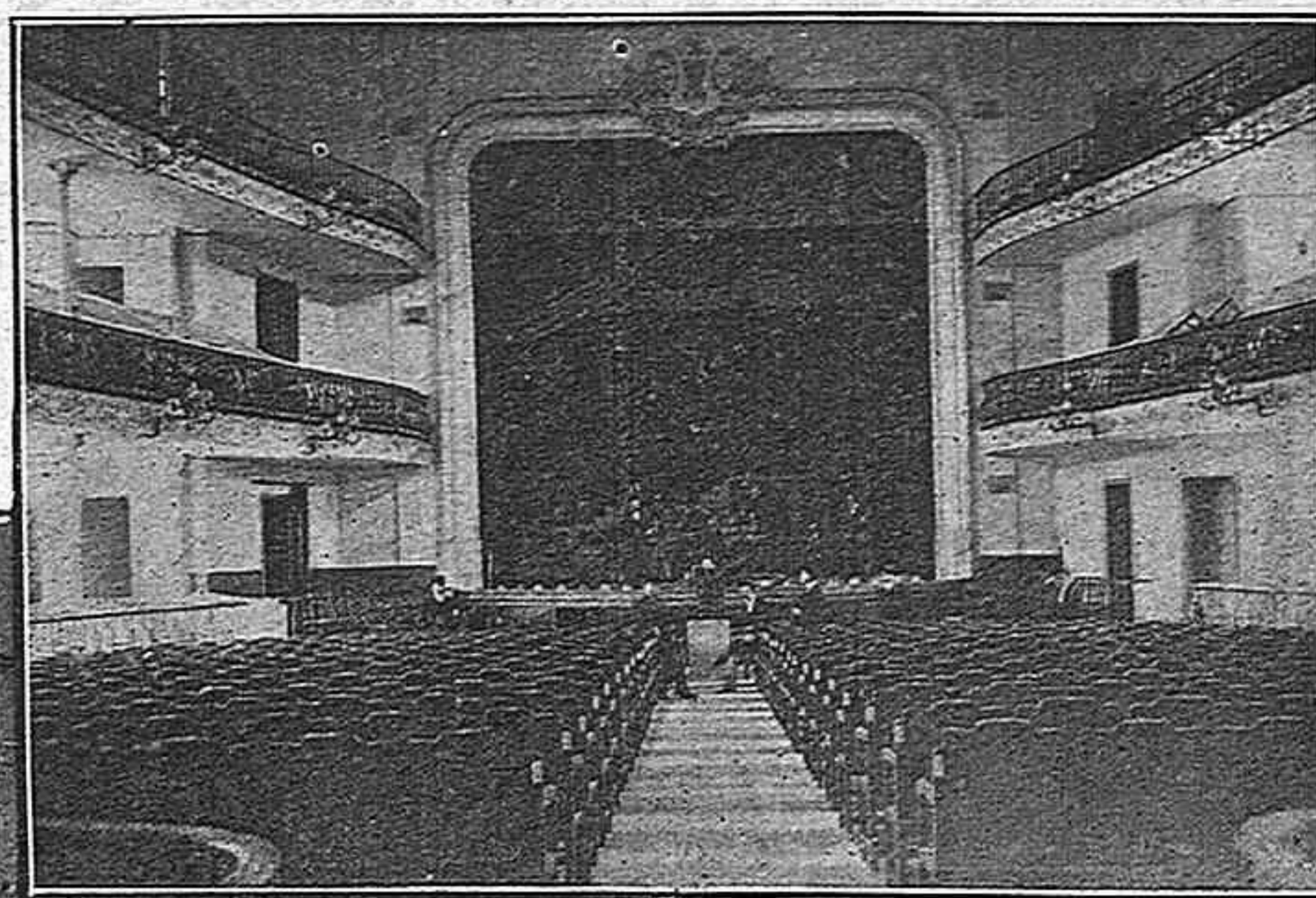
LAS REFORMAS SOCIALES

El gran problema del nostre sigle es el problema social. En Pí y Margall, ab la seva clarividencia serena, anunciá el triomf de l' ideal socialista en el sigle XX. Malgrat la persistència de

Teatro del «CÍRCULO DE SANS»

Platea y escenari — Vestíbul del edifici

Aquest bonich teatro, ahont hi caben, cómodament col·locadas més de 1.000 personas, es l' únic que existeix á la barriada tan espléndit, capás y ben decorat. Se compón de platea ab palcos, y dos pisos, un per palcos y l' altre pel públich, tot gran, espayós y ab els detalls de escalas, teló metálich, corredors, sortidas nombrosas, salas de descans, etc. Funcio-

na fa alguns anys y en ell va debutarhi el tenor Utor.

Aquest es el teatro al qui els restos del caciquisme de la barriada, expulsats del local, fan avuy encarnisada guerra desde las oficinas del Govern civil, treballant porque no s' autorisi, com tot Sans desitja, el seu funcionament.

Per culpa del Govern, la qüestió de las ayguas de Moncada s' está agravant per moments.

Vet' aquí una aygua neta y clara, qu' es la riqueza dels barcelonins, y ara ha de veure's enterbolida per quatre graponers interessats en fer un bonich negoci á espantilas del erari municipal.

Y lo sensible es que en aquest cas, com sempre, acabarà per tenir rahó el més fort.

Pintan á la Veritat sortint d' un pou...
 No serà pas sortint dels de Moncada!

Els nostres *inchtos* regidors ja s' han repartit totes las Comissions municipals.

— ¿Quién se encarga de la secció de Lactancia?—
 diu que preguntava, ab molt interés, el senyor Ardid.
 — Qui vol que se 'n encarregui...— li van respondre.— En Layret!...

— Don Francisco?... Y qué sabe de eso don Francisco?
 — Sí, senyor; es el més indicat... Que no ho ha vist que ell es l' home de la llet!...

Als dos días d' haverse comensat le gresca:

«Nuestro cañonero ha lanzado 200 granadas arrasando...»

Ja ho veuen. Dos centas granadas!
 Y d' aixó 'n diuen *los primeros chispazos*.
 Ara la reflexió 'ns porta á fer un petit càlcul:
 Cada disparo de canoner costa al voltant de mil pessetas...

En realitat, donchs, podém dir que no son 200 granadas lo que s' han *lanzado*... sinó 200 mil pessetas, que vindrían de perilla al pressupost de Instrucció Pública.

Copiat textualment de la darrera carta que don Lacandro envia á sus amigos:

«No escribo más porque estoy ya liando...»
 Vet' aquí lo que 's porta entre mans aquest mano:
Lios, sempre lios!

Avuy, dissapte, el nostre estimat amic y company, el distingit periodista don Antoni Rovira y Virgili, donarà en el centre «Avenç Nacionalista Republicana» de Sant Andreu de Palomar, una conferencia pública sobre la qüestió del Marroch.

Glixés d' estíu:

A Espanya, el President del Consell de Ministres, á l' ombra d' una fresca salzareda pintant acuarelas.
 Al Marroch, 50 baixas de soldats nostres, entre morts y ferits.

Quína llástima que don Anton, en lloch de tirar per pintor paisatjista, no s' hagués dedicat á la figura...

Tenia un bon tema pera un quadro, en els camps del Riff.

En la felicitació que s' ha enviat á las tropas de Melilla, el Govern espanyol declara que 'l seu desitj es mantenir l' amistat ab las kábilas.

Bola vál!
 A garrotadas, no 's mantenen las bonas relacions. Millor sería, senyor Maura, que declarés la veritat nua y única.

«Que digués per exemple: El nostre desitj es *mantenir*... á n' en Romanones, y demés comparsa agiotista.»

A LO INSERTAT EN EL NUMERO ANTERIOR

- 1.ª XARADA.—*Sal va vi das.*
- 2.ª ANAGRAMA.—*Vella—Lleva.*
- 3.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Bruniselda.*
- 4.ª CONVERSA.—*Pilar.*
- 5.ª TÀBETA.—*La Revoltosa.*
- 6.ª GEROGLÍFICH.—*Noys y noyas no us perduu.*

Han endavinat totes ó part de las solucions corresponents al número anterior els caballers: Pere Cortacans

(Llegidor de LA CAMPANA), S. Portabella Jubert, M. C. (a) Sangre y Exterminio, Garrellet Petit, Matías Virgili (a) Terremoto, Salvador Pons y Perpinyá, Jaume Soldevilla, Gabriel Escayola (a) Bolsós, Manuel Pérez (Maco), Pepitu Utset y Turró y Ramonet de Rubí.

Caballers: Bernat Barat Barnut, Joseph Sumell, Garrellet Petit, Juan Carol, Un faldillat, Gabriel Escayola (a) Bolsós, Paquito, Miquel Escolá, J. Quer (Port de la Selva), Ramón Bassagañas, Pepitu Utset y Turró, y Un de Cassá: No farem res, y 'm sab greu.

Caballers: Pere Cortacans (Llegidor de LA CAMPANA), A. B. (a) Lo Rector de Vallfogona, Joan Antich Puquí, Tomás Cermeño, y Ramón Román: Ensopogada, noys!

Caballers: A. Ribas Ll.: Ha fet una mica tart. Anirà en el próxim número.—Tulinarro: No té rahó, y dispensi. Aquestas brometas que á vosté tant l' indignan s' han fet sempre á tot arreu del món, y molts cops serveixen d' estimulant. Si no estessim convensuts d' aixó, cregui que, per gust, no las faríam nosaltres. Lo que s' ha vist raras vegades es una immodestia y una pretensió tant grans com las que vosté demostra al afirmar que la majoria dels treballs que envia son publicables. Per aixó sí que no hi passo.—Miquel Ferrer: Sento haverli de dir que las flors no 's recullen, sinó que s' cullen... Com els codonys. Aixó, apart de que la poesia es empallosa, com una de célebre que 's titula *la Te'n recordas, amic Sabater?*, que ni l' amic Flores, ni jo, oblidarém en la vida. Joaquim Oller: No m' he atrevit á llegirho. ¿Ahont va ab aquesta tinta vermella, tant clara?... ¿Que cobra dels oculistas, vosté?—José Samiola: Un altre que s' ha enfadat!... Però, que no ho veu que no 'ns hi podem entretenir en traduhir ni corregir treballs, als quals comensa per mancarlos la primera materia? Havém de ser rahanables, caballers!...—P. X. (a) Carcanada: Vosté no conta las sílabas, y si las conta, no sab contar:

A dalt de la montanya... 7
 hi ha l' ermita de Santa Fe... 8
 ab una santa que fa miracles. 10

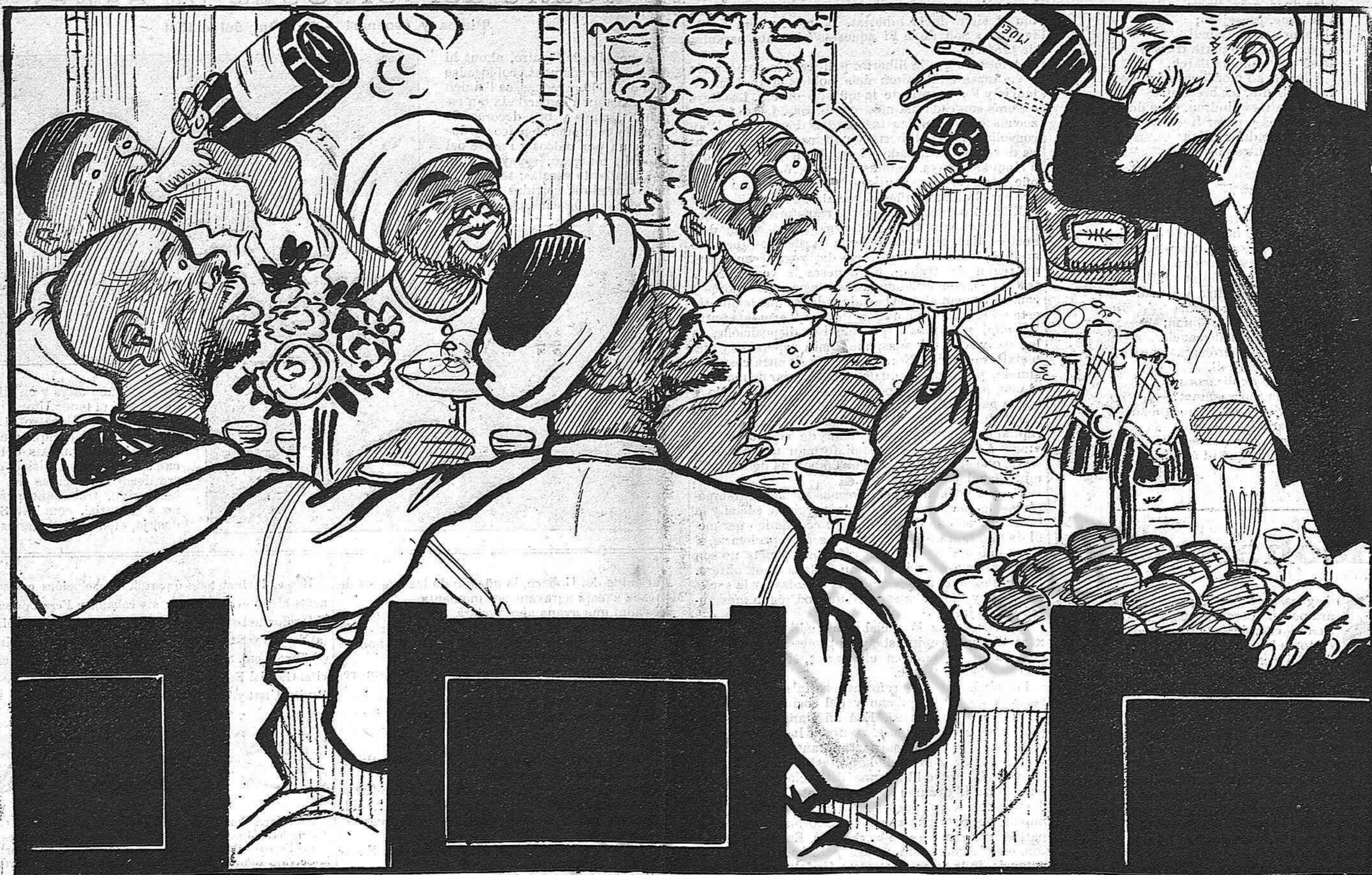
Ay, tant de bó aquesta santa fes el miracle que jo voldria!...—Francisco Castellá: M' ha enternit de debó... pero no m' ha acabat d' agradar.—Miliu Turrens: *Muy bien hablas*.—Ruy de Gorch: Va bé, sí senyor. Y tantas merces per la constancia y la conseqüència.—S. A. y C.: L' invitém á pendre... vela en l' enterro de més amunt. Volém dir que prengui nota de lo que manifestém al seu vehí.—P. Recordá Teixidó: Aixó, ab música, aniria molt bé; té forma épica, y per un himne patriótic, *al pelo*. Nosaltres no sabem abont colococho.—Sam: S' hi veuen condicions. Practiquis, practiquis, y no descuydi l' natural, sobre tot.—J. J.: Gracias per l' indicació, pero ja 'ns hi havíam fixat.—Sal de graellas: Ja está vist, home. Ell se prepara l' qüent; quan l' Ossorio sigui ministre, li demanarà la plassa de director del *Teatro Español*. Ah, però parla molt bé... que consti!—Giovanni: D' aixó se 'n diu poesia ingénua y pastoril:

*Surt hermosa aymada meva,
 surt ben prompte al teu balcó,
 que, devant de casa teva,
 vuy cantarhi una cansó.*

Pero si jo fós vehí de la nena y la cansó está á l' altura d' aquestes versos ignocents, li prometo que 'n sortiria remullat.—Un lampista qu' está enamorat: No vá. Ja veu que li dihem aixís, sense fer embuts.—M. Garriga: Un epigrama sense punta es com un bitxo sense picantor... no serveix.—Francesch Filbá J.: Que vosté, ab el temps, farà quelque profitós, no 'n dupli. Que aixó no está prou bé pera ser publicat, no 'n dubti vosté.—Kaminura: Ka... malament qu' está, dich jo.—Miquel Masallera: El primer acudit ens va bé, y l' guardém per si vé 'l cas. Lo demés, á la panera.—Joan Parache: Uy, que poca intenció té aixó! Oh, y las quartetas son frescas y rodonas!...—Un Parero, Q. Nill y A. P. A.: La d' aquest últim senyor es la que 'ns agrada més, y 'm sembla que la publicarem.—Johannus: Rebut, y s' agraeix.—Tristan Salau y Salero: Els epigramas están molt bé, pero son coneguts. Lo altre, que deu ser original, no pot anar ni ab rodas.—Xap: La lámina es, ademés de incorreete, perillosa.—N. N. (Puigcerdá), J. M. y C., J. P. (Espolla) y J. P. (Alcover): No 'ns decidim á insertarlas, per diferents motius.

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer del Olm, número 8
 Tinta Ch. Lorilleux y C.ª

De rabiosa actualitat

À MADRIT. — Els espanyols obsequiant als moros.

À MELILLA. — Els moros obsequiant als espanyols.